

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD PRO ČINNOST TRENÉRA ALPSKÝCH DISCIPLÍN

Lukáš SOBOTKA

<i>Obsah</i>	<i>strana</i>
Úvod	2
2.1 TRENÉR AD SLČR pojem a obecně právní rozměr	2
2.2 ZÁKLADNÍ SOUKROMOPRÁVNÍ NORMY PRO ORIENTACI TRENÉRA	3
2.3 TRENÉR Z POHLEDU ŽIVNOSTENSKÉHO ZÁKONA	5
2.4 TRENÉR Z POHLEDU PRACOVNÍHO PRÁVA	7
2.5 ODPOVĚDNOST ZA PORUŠENÍ POVINNOSTI	8
2.6 TRESTNÍ A PŘESTUPKOVÉ PRÁVO	9
2.7 HRANICE SOUDNÍ KONTROLY	11
2.8 VÝHLEDY DO BUDOUCNA	11
<i>Referenční seznam</i>	12

Úvod

Níže uvedený text navazuje na první vydání z roku 2008. Smyslem je poskytnout rámcovou orientaci pro sportovního trenéra v právních normách České republiky a také ve vybraných vnitřních normách *Svazu lyžařů České republiky* nebo Mezinárodní lyžařské federace, souvisejících s činností trenéra alpských disciplín. Místy poskytuje text detailní rukověti trenéra, některé právní normy pomíjí, některé nezmiňuje vůbec.

2.1 TRENÉR ALPSKÝCH DISCIPLÍN SLČR – pojem a obecně právní rozměr

Postavení a definice činností sportovního trenéra a trenérky (dále jen „trenéra“) jsou mimo jiné obsaženy v *Etickém kodexu sportovního trenéra*, který je publikován *Českým olympijským výborem*. Ten reflektuje normy *Mezinárodního olympijského výboru*. Tyto mezinárodní normy převzaly do svých statutů a norem také příslušné mezinárodní sportovní federace. V našem případě *Mezinárodní lyžařská federace (FIS)*. Etický kodex trenéra je závazným dokumentem pro členy *Unie profesionálních trenérů*. Svým podpisem dávají trenéři najevo své ztotožnění se s obsahem etického kodexu trenéra. Tyto etické normy by měli mít zažité i trenéři SLČR.

Mezi obecné etické zásady trenéra například patří, že pomáhá sportovcům a týmům svými znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi při jejich sportovním i osobnostním rozvoji v jednotě s pravidly fair play. Trenér by měl při vykonávání trenérské činnosti dávat přednost své profesionální odpovědnosti před soukromými zájmy. Profesní etika trenéra je neslučitelná s šířením urážek, pomluv nebo nepodložených obvinění sportovců a sportovkyň, svých kolegů, sportovních orgánů, klubů i kohokoliv jiného. Trenér by měl nezkresleně prezentovat svou práci v médiích a na veřejnosti.

Ve vztahu ke sportovci dbá trenér vedle důrazu na výkon a výsledek rovněž o zdraví sportovců. U svých kolegů respektuje rozdíly v názorech a praktické činnosti kolegů i v případě, že se s nimi neztotožňuje. Trenér se vyhýbá kritice svých kolegů v médiích. Trenér by se měl snažit o udržení respektive zvýšení vlastní odborné úrovně celoživotním vzděláváním, využíváním znalostí a dovedností svých kolegů a jiných odborníků či praktiků, případně uplatňování nových přístupů a metod, pokud mu to umožňují podmínky.

Kvalifikační řád pro trenéry *Svazu lyžařů České republiky* (dále jen *SLČR*) je vnitřní normativní akt respektive směrnice, která za trenéra považuje odborně vzdělaného tělovýchovného pedagoga, který řídí tréninkový proces a připravuje závodníky ke zvyšování sportovní výkonnosti v rámci etických norem zmíněných výše. Tento rozměr bychom neměli při edukaci trenérů pomíjet a dbát nejen na odbornou technickou znalost sportovní problematiky, ale také na znalost z oblasti etického rozměru činnosti trenéra, která je taktéž významným faktorem výchovy sportovních talentů. Řád pro trenéry v úvodních ustanoveních definuje práva trenéra jako:

- vést z pověření SLČR tréninkový proces a sportovce při soutěžích,
- využívat odborné a metodické materiály SLČR,

a také definuje povinnosti trenéra:

- cílevědomě, soustavně a plánovitě vést a řídit tréninkový proces a neustále se zdokonalovat a vzdělávat,
- prosazovat a uplatňovat nové vědecké a metodické poznatky a zdravotní hlediska.

Aktuální kvalifikační řád pro trenéry AD rozeznává pět trenérských kvalifikací (Tab. 1). Diferenciace trenérské kvalifikace je závislá na ① věku trenéra, ② délce praxe, ③ dalších podmínkách působení a vzdělání trenéra.

Tabulka 1: Trenérské kvalifikace

Trenérská kvalifikace	Věk	Praxe	Působnost / Podmínky	Technická specifikace školení
IV. třídy	15		pomocný oddílový trenér AD	školení v rozsahu 25 hodin (10 teorie + 15 praxe) se nezapočítává do kvalifikace III. tř. a obsah zaměřen na základy techniky a metodiky lyžování dětí IV. třída je podmínkou pro přijetí na školení trenérů III. třídy o držitel IV. třídy nemusí pokračovat v dalším vzdělání a může působit jako pomocný oddílový trenér do 18 let musí pracovat pod odborným dohledem trenérů vyšších kvalifikací vede přípravu především kategorií děti (U12 a mladší) školení bude zakončené testem lyžařské techniky účastníků podmínkou přihlášení na školení trenérů IV. třídy je členství v SLČR o výjimky, Výjimky z absolvování školení IV. třídy: cvičitel lyžování Apul C, B + Race kouč, student (absolvent) VŠ TV a Sport (součástí studia je lyžařský/cvičitelský kurz) závodník AD (aktivní nebo bývalý) s FIS kódem a výkonností v juniorském věku pod 150 FIS bodů ve dvou disciplínách (závodník mladší 18 let pod 200 FIS bodů ve dvou disciplínách)
III. třídy	18		oddílový trenér AD	plánuje a vyhodnocuje sportovní přípravu především kategorií děti a žactva držitel trenérské kvalifikace IV. třídy absolvent Sportovního Gymnázia s maturitní zkouškou z předmětu teorie sportovní přípravy s hodnocením výborný a součet 300 bodů FIS bodů ze dvou disciplín
II. třídy Akreditace MŠMT	19	2 roky	oddílový trenér AD, smluvní trenér SpS, SG a SCM, lektor na školení nižších kvalifikací	kvalifikace III. třídy ukončené střední vzdělání školení v rozsahu 150 hod. podle příslušné akreditace MŠMT ČR, započítává se hodinová dotace ze školení trenérů III. a IV. třídy absolvent může získat oprávnění k živnostenskému podnikání
I. třídy	24	3 roky	vedoucí trenér SpS, SG, SCM, působí ve vyšších složkách OSÚ, lektorská a publikační činnost, práce v odborných komisích	držitel kvalifikace II. třídy absolvent akreditovaného bakalářského studia Tělesná výchova a Sport - Trenérství AD na FSpS v Brně, bakalářská práce z AD nebo absolvent akreditovaného bakalářského studijního programu ve studijním oboru Tělesná výchova a sport na vysoké škole, bakalářská práce z AD + doplnění specializace trenér AD II. třídy nebo na základě aktivní závodní činnosti (v juniorech a dospělých) a 10 letech trenérské praxe jako trenér II. třídy jmenuje na návrh Metodické komise OSÚ Rada OSÚ
Diplomovaný trenér		5 let	působí v nejvyšších složkách OSÚ, lektorská a publikační činnost,	absolvent akreditovaného magisterského studijního programu ve studijním oboru Tělesná výchova a sport na vysoké škole zakončené diplomovou prací z AD + doplnění specializace trenér AD II. třídy nebo absolvent akreditovaného navazujícího magisterského studijního programu ve studijním oboru Tělesná výchova nebo jiný sportovní obor na vysoké škole zakončený diplomovou prací z AD (dvoleté studium navazuje na bakalářský program TV a sport nebo Trenérství se specializací AD – viz trenér I. třídy

2.2 ZÁKLADNÍ SOUKROMOPRÁVNÍ NORMY PRO ORIENTACI TRENÉRA

Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, je základním právním kodexem soukromého práva.

Soukromé právo chrání důstojnost a svobodu člověka i jeho přirozené právo starat se o vlastní štěstí a štěstí své rodiny nebo lidí jemu blízkých takovým způsobem, jenž nepůsobí bezdůvodně

újmu druhým. Má se za to, že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý od ní může v právním styku důvodně očekávat.

Pro potřeby této práce nalezneme v občanském zákoníku odpovědi na základní otázky, jako např. co znamená *právní osobnost* nebo také *právní subjektivita*, kdy můžeme být *účastníkem právního vztahu* apod. Právní osobnost je pak schopnost vystupovat jako subjekt a nikoli jako objekt práva, tedy schopnost být nositelem i vykonavatelem práv a povinností. Dříve se jsme znali název způsobilost k právům a povinnostem. Od roku 2014 se do občanského zákoníku vrací dřívější terminologie právní osobnosti. Právní osobnost u fyzických osob vzniká narozením a zaniká smrtí. Jiným způsobem nemůže být nikdo své právní osobnosti zbaven, nelze se jí ani vzdát. Také právnické osoby mají právní subjektivitu, která vzniká současně s jejich založením a zaniká s jejich zánikem podle práva (např. likvidací, insolvenčí).

Právnícká osoba má právní osobnost od svého vzniku do svého zániku. Za právnickou osobu lze jednat jejím jménem již před jejím vznikem. Kdo takto jedná, je z tohoto jednání oprávněn a zavázán sám; jedná-li více osob, jsou oprávněny a zavázány společně a nerozdílně. *Právníckou osobu* lze ustavit ve veřejném nebo v soukromém zájmu. Tato její povaha se posuzuje podle hlavní činnosti právnické osoby. *Veřejně prospěšná* je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu. *Statutárnímu orgánu* náleží veškerá působnost, kterou zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jinému orgánu právnické osoby.

Pro orientaci trenéra je důležité mít základní povědomí o existenci **spolků**, jejich fungování a principech, poněvadž většina trenérů se organizuje v rámci SLČR, což je *spolek*, jehož vznik, fungování a zánik upravuje právě občanský zákoník. *Spolek* zakládají alespoň tři osoby vedené společným zájmem a k jeho naplňování založí spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů. V případě *SLČR* se tak stalo dne 21. listopadu 1903, kdy se v Jablonci nad Jizerou sešli tři zakládajícími členové, a to *Český Ski klub Praha*, *Český Krkonošský spolek Ski Jilemnice* a *Český Ski klub Vysoké nad Jizerou*.

Mezi *základní postuláty spolku* patří, že ① nikdo nesmí být nucen k účasti ve spolku a ② nikomu nesmí být bráněno vystoupit z něho, ale také, že ③ členové spolku neručí za jeho dluhy. Hlavní činností spolku může být jen uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen. Podnikání nebo jiná výdělečná činnost hlavní činností spolku být nemůže. Vedle hlavní činnosti může spolek vyvíjet též vedlejší hospodářskou činnost spočívající v podnikání nebo jiné výdělečné činnosti, je-li její účel v podpoře hlavní činnosti nebo v hospodárném využití spolkového majetku.

Jestliže je trenér zaměstnán nebo vykonává jinou závislou činnost pro spolek, měl by být výnos přesahující náklady na trenérskou činnost reinvestován zpět do hlavní činnosti spolku ve většině našich případů do sportovní činnosti.

Spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku a může si zřídit tzv. pobočné spolky. Právní osobnost pobočného spolku resp. právní subjektivita se odvozuje od právní osobnosti hlavního

spolku. Pobočný spolek může mít práva a povinnosti a nabývat je v rozsahu určeném stanovami hlavního spolku a zapsaném ve veřejném rejstříku. Pobočný spolek vzniká také dnem zápisu do veřejného rejstříku.

Mezi zajímavé vlastnosti členství ve spolku lze uvést například to, že pokud se osoba uchází o členství ve spolku, projevuje tím vůli být vázán stanovami spolku od okamžiku, kdy se stane členem spolku. Diskuze se vedla také na téma, zda-li je členský příspěvek nutným předpokladem členství či nikoli, což nová úprava občanského zákoníku vyřešila tak, že stanovy mohou určit výši a splatnost členského příspěvku nebo určit, který orgán spolku určí výši a splatnost členského příspěvku a jakým způsobem.

V době od I. vydání došlo také ke vzniku nového kodexu pro obchodní korporace v podobě zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) ve znění pozdějších předpisů, který nahradil původní zákon č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník. **Obchodními korporacemi** jsou obchodní společnosti a družstva. Společnostmi jsou *veřejná obchodní společnost* a *komanditní společnost* („osobní společnost“), *společnost s ručením omezeným* a *akciová společnost* (dále jen „kapitálová společnost“) a *evropská společnost* a *evropské hospodářské zájmové sdružení*.

Trenéři se velmi často setkávají s tím, že sportovní kluby nemají formu spolku, ale jsou čistě kapitálovou společností většinou ve formě *společnosti s ručením omezeným*. Tato forma kapitálové společnosti poskytuje dostatečný potenciál pro rozvoj sportovních aktivit včetně organizování sportovních akcí.

Trenér je ve většině případů osobou, která podniká na základě živnostenského oprávnění jako **OSVČ** (osoba samostatně výdělečně činná). V posledních letech je takový druh podnikání velmi administrativně náročný, zaplevelený množstvím povinností, vykazování, aniž by došlo k daňovému zvýhodnění. Získání oprávnění takto podnikat upravuje *živnostenský zákon*. Fyzická osoba – trenér – živnostník, není povinen se zapsat do obchodního rejstříku, pokud o to sám nepožádá. Trenér je tak podnikatelem, fyzickou osobou, která podniká na základě živnostenského oprávnění získaného za podmínek stanovených živnostenským zákonem.

2.3 TRENÉR Z POHLEDU ŽIVNOSTENSKÉHO ZÁKONA

Samotný zákon o živnostenském podnikání č. 455/1991 Sb. živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů, se výrazně oproti svému vzniku nezměnil. Nejedná se soukromoprávní normu jako v případě občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích, ale o normu veřejnoprávní. Upravuje podmínky živnostenského podnikání a kontrolou nad dodržováním ustanovení zákona. Za živnost zákon považuje soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených zákonem. Mezi obecné podmínky provozování živností fyzickou osobou patří dosažení věku 18 let, způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost a předložení dokladu o tom, že fyzická osoba nemá vůči územním finančním orgánům státu daňové nedoplatky. Bezúhonnost je vlastnost

člověka, fyzické osoby, která obecně znamená, že nebyla v minulosti odsouzena za trestný čin, případně že celkově vede řádný život, nepáchá přestupky, plní své zákonné povinnosti apod. Různé právní předpisy pro různé profese či pro přiznání různých oprávnění stanoví přesnější kritéria bezúhonnosti. K prokazování bezúhonnosti slouží především rejstřík trestů.

Živnosti jsou rozděleny do dvou základních skupin **koncesované** a **ohlašovací**. Skupina živností ohlašovacích je obsáhlejší a dělí se tak na tři druhy (**řemeslné, vázané a volné**). Živnosti volné, jsou u podnikatelů nejrozšířenějším druhem živností a není k jejich provozování nutná odborná způsobilost, tak jako u ostatních, které podléhají regulaci státu.

Poskytování tělovýchovných a sportovních služeb v různých oblastech patří mezi **živnosti ohlašovací vázané**. Z toho vyplývá, že podmínkou k provozování živnosti je potřeba odborná způsobilost, kterou vyžaduje zákon. Samotné oprávnění fyzické osoby k provozování živnosti vzniká dnem ohlášení. Průkazem živnostenského oprávnění je živnostenský list osvědčující splnění podmínek stanovených zákonem pro provozování živností ohlašovacích.

Obsahem živnosti „Poskytování tělovýchovných a sportovních služeb v oblasti ...“ je výuka dovedností příslušného sportovního odvětví a s tím spojené organizování sportovní činnosti pro jednotlivce a skupiny, včetně půjčování sportovního nářadí, náčiní a technických sportovních prostředků. Vedení veřejných tělovýchovných a sportovních škol.

Požadovaná odborná způsobilost pro získání živnosti je:

- vyšší odborné vzdělání v oboru vzdělání zaměřeném na tělesnou kulturu, tělovýchovu a sport,
- vysokoškolské vzdělání ve studijním programu a studijním oboru zaměřeném na tělesnou kulturu, tělovýchovu a sport,
- osvědčení o rekvalifikaci (podle vyhlášky MŠMT č. 176 ze dne 5. června 2009, kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení) nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, nebo zařízením akreditovaným *Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy* nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována,
- doklad o odborné způsobilosti vydaný vzdělávací institucí tělovýchovného zaměření (např. vzdělávací instituce tělovýchovných svazů),
- profesní kvalifikace pro příslušnou oblast tělovýchovné činnosti podle zvláštního právního předpisu, zákon č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání),
- doklad o vykonání tříleté praxe v oboru v nezávislém postavení (§ 420 občanského zákoníku) nebo v pracovněprávním vztahu,
- doklad o uznání odborné kvalifikace podle zvláštního právního předpisu (podle zákona č. 18/2004 Sb. o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států EU a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace).

2.4 Trenér z pohledu pracovního práva

Pracovní právo je specifická oblast práva na pomezí veřejného a soukromého práva, velmi rigidní, bez zásadní progresivní úpravy reflektující dynamiku pracovního trhu. Pracovní právo upravuje vztahy mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem a to prostřednictvím regulace pracovněprávního vztahu. Pokud trenér nemá zájem provozovat svoji živnost samostatně jako OSVČ, popřípadě nemá oprávnění, která by ho k podnikání opravňovala, se může stát zaměstnancem u některého ze subjektů, který takovéto oprávnění má. Na vztah trenéra a jeho zaměstnavatele se pak vztahuje zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Zaměstnancem je fyzická osoba, která se zavázala k výkonu závislé práce v základním pracovněprávním vztahu. *Zaměstnavatelem* je osoba, pro kterou se fyzická osoba zavázala k výkonu závislé práce v základním pracovněprávním vztahu. Zaměstnavatelé jsou povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování za práci a o poskytování jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, o odbornou přípravu a o příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání.

Základními pracovněprávními vztahy jsou pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Podle občanského zákoníku je ukončení povinné školní docházky, vedle dosažení 15 let věku podmínkou nejen nástupu do práce, nýbrž i možnosti v pracovněprávních vztazích jednat, což znamená, že fyzická osoba nemůže, dokud neskončí školní docházku, ani uzavírat pracovní smlouvu nebo dohodu o práci konané mimo pracovní poměr.

Pracovní poměr se zakládá většinou pracovní smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Vedle smlouvy může vzniknout pracovní poměr volbou nebo jmenováním. Pracovní poměr může být rozvázn jen zákonem určeným způsobem:

- dohodou,
- výpovědí,
- okamžitým zrušením,
- zrušením ve zkušební době

Pracovní poměr na dobu určitou končí také uplynutím sjednané doby.

Z pohledu trenéra je důležité vědět, že zaměstnavatel může zaměstnance vyslat na pracovní cestu, kterou zákon definuje jako časově omezené vyslání zaměstnance zaměstnavatelem k výkonu práce mimo sjednané místo výkonu práce. Zaměstnavatel tak může vyslat zaměstnance na dobu nezbytné potřeby na pracovní cestu jen na základě dohody s ním. Zaměstnanec na pracovní cestě koná práci podle pokynů vedoucího zaměstnance, který ho na pracovní cestu vyslal.

Velké procento trenérů je zaměstnáno na tzv. DPČ nebo DPP neboli na dohodu mimo pracovní smlouvu. I tento institut podléhá regulaci zákoníku práce a ve velkém měřítku také dohledu inspektorátu bezpečnosti práce, který kontroluje dodržování zákonných podmínek. V dohodách o pracích konaných mimo pracovní poměr není zaměstnavatel povinen rozvrhnout zaměstnanci pracovní dobu.

- *Dohoda o provedení práce* stanoví rozsah práce tak, že nesmí být větší než 300 hodin v kalendářním roce. Do rozsahu práce se započítává také doba práce konaná zaměstnancem

pro zaměstnavatele v témže kalendářním roce na základě jiné dohody o provedení práce. V dohodě o provedení práce musí být uvedena doba, na kterou se tato dohoda uzavírá.

- *Dohodou o pracovní činnosti* může zaměstnavatel s fyzickou osobou uzavřít, i když rozsah práce nebude přesahovat v témže kalendářním roce 300 hodin. Na základě dohody o pracovní činnosti není možné vykonávat práci v rozsahu překračujícím v průměru polovinu stanovené týdenní pracovní doby. Dodržování sjednaného a nejvýše přípustného rozsahu poloviny stanovené týdenní pracovní doby se posuzuje za celou dobu, na kterou byla dohoda o pracovní činnosti uzavřena, nejdéle však za období 52 týdnů. V dohodě o pracovní činnosti musí být uvedeny sjednané práce, sjednaný rozsah pracovní doby a doba, na kterou se dohoda uzavírá.

Dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti musí být uzavřena písemně; jedno vyhotovení této dohody zaměstnavatel vydá zaměstnanci.

V ČR je zaměstnávání trenérů stále málo využívané, přestože by mělo být snahou jak samotných trenérů, tak i sportovních organizací mít co možné největší množství zaměstnaných trenérů. Standardy alpských, skandinávských, ale i severoamerických systémů výchovy sportovních talentů a přípravy státní sportovní reprezentace mají v tomto jasno. V prvním vydání jsem si troufal tvrdit, že *„v budoucnu bude trenér na volné noze muset strávit více času v kanceláři, než na sportovišti, což s určitostí poznamená jeho výkon. Zaměstnaný trenér mající jistotu zaměstnání a nemusí řešit finanční servis, je v alpských zemích normálem, kterému se musíme přiblížit. Je v zájmu sjezdového lyžování, aby se výchově sportovců věnovali schopní a spokojení lidé“*. Zdá se, že setrvačnost a snaha přiblížit se vyspělému světu je pomalejší, než se zdálo a také jsem byl optimista. Zaměstnaný učitel na základní škole ve Vrchlabí a současně trenér místního lyžařského klubu by měl být větším přínosem pro budoucnost českého lyžování než „sezónní dohodář“ ve Špindlerově Mlýně.

2.5 ODPOVĚDNOST ZA PORUŠENÍ POVINNOSTI

Podmínkou vzniku odpovědnosti za škodu je porušení či nesplnění určité právní povinnosti, přičemž podle starší právní úpravy, která platila v prvním vydání, nebylo rozhodující, zda došlo k porušení povinnosti uložené právním předpisem či smlouvou, neboť zákoník pouze stanovil, že *„každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti“*. Dnes platný občanský zákoník však již rozlišuje, které povinnosti škůdce porušil, kdy se může škůdce dopustit porušení dobrých mravů, porušení zákona či porušení smlouvy. Již římské právo rozlišovalo mezi smluvním a mimosmluvním porušením povinnosti, přičemž porušení smlouvy nepovažovalo za nový závazek, ale za změnu v právech a povinnostech plynoucích z původní smlouvy. Dnes platný občanský zákoník se k tomuto konceptu vrátil. Pro naše potřeby je vhodné si uvědomit, že například koupí přepravního lístku u provozovatele vleku akceptujete podmínky smlouvy s tímto provozovatelem a máte tak smluvní povinnost podmínky takové smlouvy dodržovat. To platí i pro trenéra, který vykonává svojí činnost. Zde je a do budoucna bude mnoho sporů o náhradu škody a zkoumání odpovědnosti za porušení povinností. Standardně pak soudy rozhodují odpovědnostní spory podle

pravidel lyžování FIS, které v tomto považují za právní normu chování. Tyto normy determinují jednání trenéra při činnosti na lyžařském svahu.

Pro širší náhled do problematiky jsou publikovány na stránkách ÚAD SLČR např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR. Velmi užitečným je také Memorandum ve věci „Dotazy k odpovědnosti sportovního oddílu a jeho trenérů“ zpracované advokátní kanceláří Dvořák, Hager a partners nyní Eversheds Sutherland, advokátní kancelář, s.r.o. nebo publikovaný materiál od JUDr. Roberta Vargy, advokáta, s názvem „Odpovědnost závodníků, trenérů, organizátorů tréninků a provozovatelů lyžařských areálů za škodu“.

Důležitým nástrojem pro trenérskou práci je pojištění, které poskytuje trenérovi jistotu pro jeho práci. Pokud bude trenér zaměstnán sportovním klubem a bude plnit výkon práce v rámci pracovní smlouvy, nabízí se pojištění odpovědnosti při výkonu povolání. Tento druh pojištění se vztahuje na škody způsobené zaměstnavateli zaměstnancem zejména při zanedbání pracovních povinností. K těmto excesům může docházet jednak na majetku zaměstnavatele tak na majetku třetí osoby. Nevztahuje se na škody způsobené např. na zdraví svěřených dětí. Pro tyto účely existuje tzv. krátkodobé pojištění dětí do délky trvání jednoho roku, které lze sjednat i pro určité dny.

Pro OSVČ je různá nabídky pojištění vztahující se na odpovědnost za škodu způsobenou různými činnostmi, škodu způsobenou na majetku někoho jiného apod.

V zásadě platí, že pokud má subjekt (trenér, sportovec, spolek, obchodní společnost) potřebu být pro nějakou eventualitu pojištěn, lze s pojišťovnou sjednat cokoliv.

Trenérům lze doporučit:

- Zajistit pro sportovce kvalitní úrazové pojištění (jakéhokoliv druhu), mimo nutného prohlášení závodníka k udělení licence opravňující ke startu na závodech SLČR,
- pravidelně evidovat a dokumentovat zdravotní stav sportovce,
- při dopravě sportovců v autě sjednat havarijní pojištění motorového vozidla včetně pojištění sedadel apod.,
- sám nebo prostřednictvím zaměstnavatele se pojistit na škody, způsobené při provozování živnosti resp. výkonu povolání, na majetku třetí osoby,
- dbát všech pravidel (např. SLČR, FIS), v důsledku jejichž porušení by mohlo dojít k poškození zdraví nebo majetku třetích osob.

2.6 TRESTNÍ A PŘESTUPKOVÉ PRÁVO

K otázce aplikovatelnosti trestního práva lze stále vycházet z faktu, že vyloučení působnosti trestního práva při posuzování např. sportovních úrazů nelze. Pokud je naplněna některá ze skutkových podstat trestného činu, přichází trest. *Trestným činem* je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny zákoně č. 140/1961 Sb. trestním zákoně, ve znění pozdějších předpisů. K trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li zákon výslovně, že stačí zavinění z nedbalosti. *Trestní odpovědnost* má jednak funkci preventivně výchovnou a jednak represivní. Trestní odpovědnost je vybudována na základě tzv. subjektivní odpovědnosti tedy odpovědnosti za zavinění. Za spáchaný trestný čin může soud uložit např. tyto tresty: ① odnětí svobody, ② obecně prospěšné práce, ③ zákaz činnosti, ④ propadnutí majetku, ⑤ peněžitý trest, ⑥ propadnutí věci, ⑦ vyhoštění a ⑧ zákaz pobytu.

Přísná diferenciacie a pečlivé posouzení okolností každého konkrétního případu zde stojí na prvním místě. Připouštíme-li ve sportu tvrdou, ale čestnou hru, je na místě vytvořit právní rámec dávající sportovcům jistotu, že za takové jednání nebudou plně trestně postiženi. Po sportovcích nelze požadovat, aby chodili po špičkách kolem svých protivníků v bezbřehé prevenci před vznikem úrazu. Diváky do hledišť láká dramatickost, tvrdost, emocionální náboj a nervové vzrušení (KRÁLÍK, 2001).

Pro činnost trenéra je vhodné upozornit na některé trestné činy, které by mohli přicházet do úvahy. Zejména při práci s mládeží může být trenér obviněn z trestného činu ohrožování mravní výchovy mládeže, podávání anabolických látek mládeži, popř. z ublížení na zdraví. Dále je možné jmenovat trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění, trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby nebo trestný čin nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení.

Trenér by měl mít také v patrnosti, že i pořadatel závodů se může svým jednáním dopouštět některých trestných činů jako např. trestných činů ohrožujících životní prostředí.

Vedle trestných činů zná právní řád ČR ještě přestupky popř. jiné správní delikty. To jsou provinění, která mají menší společenskou nebezpečnost než trestné činy.

Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, upravuje podmínky odpovědnosti za přestupek, druhy správních trestů a ochranných opatření a zásady pro jejich ukládání, postup před zahájením řízení o přestupku a postup v řízení o přestupku. Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

Aby určitý čin mohl být přestupkem, musí naplňovat následující znaky:

- Protiprávnost tedy rozpor s právní normou v rámci právního řádu, přestupkem nemůže být například čin spáchaný za některé z okolností vylučujících protiprávnost,
- společenská škodlivost, materiální znak, který umožňuje řešit případy bagatelního jednání a přepjatého formalismu (materiální znak se musí projevit nejen při stanovení výše správního trestu, ale též při posuzování trestnosti protiprávního jednání – pokud materiální znak absentuje, vůbec se o přestupek nejedná); společenská škodlivost je zpravidla dána již samotným naplněním skutkové podstaty přestupku,
- výslovné označení „přestupek“ je formální znak na základě přechodného ustanovení původního přestupkového zákona se za přestupek považují i dosavadní jiné správní delikty, u nichž formální označení „přestupek“ není,
- naplnění znaků stanovených zákonem, čin musí vykazovat obecné znaky přestupku (např. věk a přičetnost, je-li pachatelem fyzická osoba), jakož i znaky stanovené zvláštním zákonem upravujícím konkrétní skutkovou podstatu přestupku,
- nesmí jít o trestný čin, pokud čin naplňuje znaky trestného činu, které se překrývají se znaky přestupku, posuzuje se jako trestný čin.

Za přešupek lze uložít správňí trest:

- napomenutí,
- pokuty,
- zákazu činnosti,
- propadnutí věci nebo náhradní hodnoty,
- zveřejnění rozhodnutí o přešupku.

Pro práci trenéra je pak vhodné také vědět, že mladistvým je ten, kdo v době spáčení přešupku dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

2.7 HRANICE SOUDNÍ KONTROLY

Stejně jako ostatní sportovní odvětví, tak i lyžování si vytváří systém orgánů, jejichž cílem je garantovat dodržování stanovené vnitřní úpravy sportovních subjektů. Spory plynoucí z rozhodnutí vnitřních orgánů spolku rozhodují obecné soudy. Dotčený člen spolku, tedy i trenér, se tak může obrátit na obecný soud s žalobou o určení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku, pokud vyčerpal všechny možnosti vnitřního přeškumu – revizní komise apod.

V rámci FIS je článkem 39 Statutu mezinárodní lyžařské federace zřízen zvláštní soud, mající jurisdikci v přesně vymezených věcech.

Hranice soudní kontroly rozhodnutí orgánů sportovních subjektů je nadále otázkou nejednotně řešenou a v současnosti není jasné východisko. Někteří autoři uznávají plnou jurisdikci v těchto věcech, někteří pouze částečnou. Sport je ekonomické odvětví a většina rozhodnutí v dané oblasti by měla být pod soudní kontrolou. Nadále platí, že by státní regulace měla ponechat sportovním organizacím vysokou míru samostatnosti, pokud jde o úpravu jejich vnitřních poměrů, stejně jako ve sféře stanovování sportovních pravidel, kde by byla právní ingerence velmi nepraktická.

2.8 VÝHLEDY DO BUDOUCNA

Současně s nárůstem další regulace v mnoha společenských oblastech, které musí trenéři registrovat a vnímat jako např. otázku ochrany osobních údajů (GDPR) nebo genderovou otázku, jejíž zákonnou regulaci lze v dohledné době také očekávat, bychom měli mít alespoň představu jak „ochránit“ osobnost trenéra AD tak, aby se věnoval v první řadě a naplno sportovním tématům. Institucionální odtržení sportu od MŠMT může mít na trenéra AD pozitivní, ale také negativní dopady.

Referenční seznam:

1. KRÁLÍK, M. (2001). *Právo ve sportu*, C.H. Beck).
2. Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 455/1991 Sb. živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 140/1961 Sb. trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.
8. Zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.
9. Zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
10. Statut Mezinárodní lyžařské federace (FIS).
11. www.czech-ski.com
12. www.mvcr.cz
13. www.olympic.cz
14. www.msmt.cz